

NOVÝ SVĚT.
KNIHOVNIČKA
© MLÁDEŽE ©

UKRAJINSKÉ POBÁDKY.

UKRAJINSKÉ POHÁDKY

ZE SBÍREK

V. HNAŤUKA A V. HRINČENKA

PŘELOŽIL

V. CHARVÁT.

ž

V PRAZE 1913

NÁKLADEM ÚSTŘEDNÍHO DĚLNICKÉHO KNIHKUPECTVÍ
A NAKLADATELSTVÍ (ANT. SVĚCENÝ) V PRAZE, TISKEM
KNIHTISKÁRNY PRÁVA LIDU (J. SKALÁK A SPOL.) V PRAZE

PŘÍHODY NEJMLADŠÍHO BRATRA.

Žil jednou chudý člověk, jenž neměl, než tři syny a vetchou chaloupku. Vyspěli hoši, přišel čas oženit se, ale byli tak chudí, že neměli ani na svatební výdaje.

»Víte co, mé děti,« praví otec, »je třeba, abyste se oženili, nemáme však peněz, neboť jsme chudí. Jděte do služby, vyslužte si peníze a můžete se oženit.«

I odebral se nejstarší do služby. Jde od vesnice k vesnici. Přijde jednou k chaloupce a tam stařena sedí pod oknem.

»Kam jdeš, synku?«

»Hledám službu, babičko.«

»Hle, je mi právě třeba takového, jako jsi ty.

U mne nebude jiné práce, než každý den vyčistit jeden chlév. Jestliže však nevyčistíš, sedru ti tři řemeny kůže na zádech. Tři dni — jsou u mne rok a potom dostane se ti korce peněz.«

»Dobrá,« souhlasil nejstarší syn.

Ráno odešla stařena na návštěvu a nejstarší dal se do práce. Kydá hnůj z chléva. Vráti se večer baba a nejstarší právě zametá hnůj na prahu chléva.

»Vyčistil jsi chlév, synku?«

»Vyčistil, babičko.«

»Dobrá, pojd' do světnice, povečeříme.«

Povečeřeli a šli spat. Vstali za úsvitu, stařena opět šla kamsi na návštěvu a nejstarší se dal do práce. Vráti se večer baba:

»Vyčistil jsi chlév, synku?«

»Nevyčistil.«

»A neřekla jsem ti, že když nevykydáš hnoje, sedru ti tři řemeny kůže na zádech?«

A nejstarší byl nucen ještě dvě tři hodiny pracovat.

»Snaž se, abys vyčistil chlév ještě večer, prominu ti ony tři řemeny.«

Dal se znovu do práce: nosí hnůj až pot s něho se leje. Asi k jedenácté vykydal hnůj. Šel do světnice:

»Již jsem vyčistil chlév, babičko.«

»Dobrá. Teď povečeří a potom půjdeš spat,

abys časně vstal. A pospěš si, sice ti sedru tři řemeny kůže na zádech.»

Povečeřel a šel spat. Spal asi dvě hodiny. Jakmile se probudil, vyskočil s postele, chopil se vidlí a vynáší hnůj z chléva. Baba vstane a spatří ho již pracovat.

»Dej pán bůh dobrý den, synku.«

»Dejž i vám, babičko.«

»Již jsi vstal, synku?«

»Ano, babičko.«

»Tak se sluší. Budeš-li do večera hotov, obdržíš slíbené peníze, nevykonáš-li určeného úkolu, sedru ti tři řemeny kůže na zádech.«

Odešla stařena na návštěvu. A synek pracuje úsilovně celý den.

Vrátí se večer baba: »Vyčistil jsi chlév, můj syn?«

»Nevyčistil, babičko.«

»Tak pojd' sem, sedru ti řemeny kůže na zádech a pak jdi, odkud jsi přišel.« Uchopila mladíka, vložila jeho hlavu mezi své nohy a sedřela tři řemeny kůže na zádech. »Teď jdi.«

Vrátil se nejstarší domů, ptají se ho: »Co jsi vysloužil?«

»A nic, nemohl jsem nalézt služby, nikdo nepotřebuje služebníkův.«

Prostřední povídá: »Půjdu já, tatínku.«

»Jdi a vysluž si něco; jestliže si vysloužíš, můžeš se oženit.«

Prostřední odebral se do světa. Jde od vesnice k vesnici, přijde také k chaloupce, kde seděla stařena pod oknem.

»Kam jdeš, synku?«

»Hledám službu, babičko.«

»Ale právě je mi třeba takového, jako jsi ty.«
Shodli se: tři dni — rok, korec peněz »a nevykonáš-li práce, sedru ti tři řemeny kůže na zádech. Před týdnem sloužil tu také jistý mladík; nesplnil úkolu, sedřela jsem mu tedy tři řemeny kůže z těla. Dbej, aby tě také nestihla tato odměna.«

»Dobře, babičko, vše vykonám.«

První den vyčistil chlév; když se baba vrátila, byl již hotov. Ale když druhého dne vrátila se domů, měl ještě hojně hnoje v chlévě.

»Ještě jsi nevyčistil chlév, synku?«

»Nevyčistil, babičko.«

»A neříkala jsem ti, aby sis pospíšil?«

»Ano.«

»Nu, dnes ti to promínu, ale musíš práci dokončit.«

Když skončil, šel do světnice: »Již jsem skončil, babičko.«

»Dobrá, dobrá, můj synu. Tak se sluší. A snaž se zítra, abys vyčistil chlév do večera, sice ti se-

dřu tři řemeny na zádech, jako tvému předchůdci.«

Ráno vstal, pracuje a pracuje. Baba opět odebrala se na návštěvu.

Přijde večer domů: »Již jsi skončil?«

»Ještě ne.«

»Pojď sem, sedřu ti tři řemeny kůže na zádech a pak si jdi.«

Uchopila ho, vložila jeho hlavu mezi své nohy a sedřela tři řemeny kůže na zádech: »Teď jdi, odkud jsi přišel, když jsi nesplnil úkolu.«

Vrátil se prostřední domů. Doma se ho ptají: »Co jsi vysloužil?«

»A nic. Nikomu není třeba služebníka, musil jsem se vrátit domů.«

A nejmladší Ivas byl poněkud přihouplý. Povídá: »Tatínku, půjdu já do služby. Když Petro a Jura nevysloužili, vysloužím já.«

»Co tě napadlo, synu! Když bratři nic nevysloužili, nevysloužíš ty také.«

Ivas však se nedá přemluvit. Konečně otec svolil.

Vzal si na cestu koláč a jde od vesnice k vesnici. Přijde k chaloupce. »Dobrý večer, babičko.«

»Dobrý večer, můj synu. Kam jdeš?«

»Jdu hledat službu, babičko.«

»Ale, právě je mi třeba takového, jako jsi ty. Chceš-li, služ u mne. Jiné práce není, než každý

den vyčistit jeden chlév. Tři dni — jsou u mne rok a odměna — korec peněz. Jestliže však nevykydáš každý den hnoje a nezameteš čistě, sedru ti tři řemeny kůže na zádech. Sedřela jsem již dvěma mladíkům po třech řemenech.«

Souhlasil. Ráno vstali, Ivas chopil se vidlí a vynáší hnůj z chléva a baba šla na návštěvu. Asi o čtvrté hodině odpolední vykydal hnůj a čistě zametl.

Vrátí se večer baba: »Vyčistil jsi chlév, synu?«

»Již dávno, babičko, již jsem si také dosti odpočinul.«

»Dobrá, že tak rychle pracuješ. Dbej, aby i zítra tak bylo.«

Druhého dne vstala baba ráno a opět odebrala se na návštěvu, a Ivas dal se do práce. Měla baba služku, jež se nazývala Marusja. Když skončila svou práci, pomáhala Ivaskovi vynášeti hnůj z chléva. Do páté hodiny odpolední vykydali všechn hnůj a pěkně zametli.

Když skončili, povídá Marusja: »Víš co, Ivasi? Až dosloužíš, nežádej od baby nic, než roh, který je ve chlévě za dveřmi a budeš šťasten; peněz nepřijímej. Odpověz jí, že nechceš peněz, neboť pro peníze mohou tě lupiči zabít.«

Vrátila se večer baba: »Vyčistil jsi chlév, synu?«

»Ano, babičko.«

»Dobrá, to se mi líbí, ať také zítra vykonáš svou práci.«

Povečeřeli a šli spat. Ráno vstal Ivas s východem slunce. Baba také vstala, odešla na návštěvu a Ivas dal se do práce. Marusja mu opět pomáhala. Do šesté hodiny odpolední vykydali hnůj a krásně všecko zametli. Bylo to z jara, když je den nejdelší.

Přijde večer baba, po západu slunce; bylo asi půl osmé nebo osm hodin. Marusja celý den přemlouvala Ivaska, aby ničeho nepřijímal a žádal pouze roh, neboť přijme-li peníze, neštěstí ho stihne.

Když přišla baba večer domů, sedí oba před chaloupkou.

»Vyčistil jsi chlív, synu?«

»Ano, babičko.«

»Dobrá. Teď tu ještě přenocuješ a ráno se vyrovnáme a potom půjdeš domů.«

Povečeřeli a šli spat. Ráno vstali: »Nu, synu, pojd' si pro mzdu.«

»A zač mzdu, babičko?«

»Sloužil jsi rok a sluší ti korec peněz.«

»A nač peníze, babičko? Ještě mě pro peníze lupiči usmrtí. Nechci peněz.«

»Co chceš? Dukáty?«

»Ani dukátů nechci. Dukáty jsou také peníze. Přijmu dukáty a lupiči mě zabijí.«

»Co tedy chceš?«

»Dejte mi roh, který chováte ve chlívě za dveřmi. Nic jiného nepřijmu.«

»Nemohu ti, milý synu, vyhověti. Lidé by se mi vysmáli, že jsi sloužil u mne rok za roh. Dám ti dva korce peněz.«

»Nechci, loupežníci mě zabijí.«

»Když tedy nechceš peněz, nedám ani rohu; vždyť by se mi celý svět vysmál.«

»Nedáte-li, půjdu tedy. Buďte zdráva!«

»Dám ti dva korce dukátů.«

»Nechci, než roh.«

Odejde Ivas, ale babě je nedobře, že sloužil u ní zadarmo. Vyšel za humna a baba vyběhne za ním: »Vrať se, synu, zpět, pojd', dám ti roh, když tolik naléháš, ačkoli vím, že lidé všade mě odsoudí, v celém kraji, všade zvědí, že jsi sloužil u mne za roh.«

»Ať zvědí, co je komu do toho? Nic jiného nechci.«

»Když tedy nechceš nic jiného, tu máš roh.«

Odešel Ivas s rohem, ale babě je zase nedobře, že mu nedala proutek. Vyběhla za ním a křičí:

»Vrať se Ivasi, vrať se; zapomněla jsem ti dát proutek. Zachce-li se ti vypustit dobytek, který je v rohu, uhodíš po něm proutkem, vyběhne z rohu hřebec a za ním celé stádo, potom rohatý

dobytek, dále ovce, kozy, všecko, všecek dobytek, který je při hospodářství.«

Ivas přijal proutek a jde. Jde velikým lesem. Když zašel do středu lesa, spatřil polanku, kde nebylo stromů a rostla krásná, vysoká tráva. Ivas ulehl do trávy, aby si odpočinul. Najednou mu napadlo přesvědčit se o čarovné moci rohu. Vyňal roh, uhodil naň proutkem, ihned vyběhl hřebec, za ním celé stádo a potom všecek dobytek, jenž byl v rohu. Ivas se dívá a obdivuje, jak takové veliké stádo skryje se v rohu. Mezitím se dobytek rozcházel. Tu koně, tam volí, tam krávy, tam ovce, tam prasata, tam kozy, všecko spěšně se pase. Než obešel jeden konec, na druhém konci dobytek se rozprchl. Snažil se pak zahrnouti dobytek do rohu, avšak marně. Pláče, nemůže zahrnouti, běhá kolem dokola; a dobytek se rozptýlil.

Přistoupí jakýsi člověk v zeleném kabátě: »Co děláš, člověče?«

»Chtěl bych toto stádo zahrnouti do rohu, ale marná snaha. Vypustil jsem je a teď mne neposlouchá.«

»Víš, co,« praví neznámý, »zaženu dobytek do rohu, když slíbíš, že se nikdy neoženíš.«

Ivas uvažuje: Proč bych se neoženil, když právě proto jsem sloužil, abych se mohl oženiti? Ale neznámý nezažene dobytku do rohu, dokud

Ivas nesloží sedmeru přísahu při koňské hlavě, že se neožení. Muž v zeleném kabátě uhodil proutkem do rohu — hřebec běží v čele a za ním pořadem všecek dobytek. A onen člověk v zeleném kabátě byla ona baba, u níž Ivas sloužil. Vzal Ivas roh a proutek, jde domů a přemýšlí: Proč jsem neuhodil druhým silnějším koncem proutku do rohu? Uhodil jsem několikrát slabším koncem, leč ani jediné zvíře nechtělo vstoupiti do rohu a onen uhodil silnějším koncem a ihned všechno zmizelo v rohu.

Přijde domů, ptají se bratři a otec: »Co jsi vysloužil, Ivasku?«

Ivas vyňal roh z kapsy a ukazuje jim, co si vysloužil. Smáli se bratři, že si za rok vysloužil roh.

Ivas povídá: »Vysloužil jsem si aspoň něco, vy však nic.«

Bratři se mu však dále vysmívají.

»Povídal jsem vám,« praví Ivas, »že jsem si vysloužil roh a vy jste si vysloužili tři řemeny kůže na zádech.«

Zastyděli se bratři a vyptávají se, kdo mu to řekl.

»Povídal mi to člověk, u něhož jste sloužili.«

»To není pravda.«

»Není-li to pravda, ukažte záda.«

Bratři odmítnou: »Nejsi pán, abychom ti ukazovali záda. Podívej se na svá záda.«

Ivas svlékl košili a ukázal jim záda: »Vidíte, přišel jsem domů s celými zády, ale vám sedřela baba tři řemeny kůže na zádech.«

Večer šli spat. Když ráno vstali, povídá Ivas otci: »Vystavíme teď stáje, chlévy, konírny, ohrady, všecko jako mívají zámožní lidé.«

»Ale nač nám to, synku?«

»Je toho zapotřebí, tatínku, spíše se oženíme, budeme-li zařízení jako boháči. Lidé si pomyslí: »Hleďte, již si pomohli!« — a lépe se oženíme.«

Všichni čtyři dali se do práce a lopotí se celé jaro. Když skončili, bylo asi poledne. Povídá jim Ivasko: »Jděte obědvat a já se trochu projdu.«

Šli domů k obědu a Ivas vzal roh a proutek, uhodil do rohu, vyběhl hřebec a za ním ostatní dobytek. Nečekal až zvířata vyjdou, neboť by to bylo trvalo velmi dlouho i vrátil se domů. Sedl a obědvá s nimi. Povídá pak prostřednímu bratru: »Jdi, bratře, na dvůr a dohlédni na dobytek, aby se mu nic nepříhodilo.«

Prostřední bratr pohlédne naň udiveně a povídá: »Jaký dobytek? Co se ti zdálo?«

»Nic se mi nezdálo. Jen jdi a podívej se.«

Avšak bratr se směje: »Patrně jsi přišel o rozum.«

Povídá Ivas nejstaršímu bratru: »Jdi ty, bra-

tře, neboť on má mě za blázna.« Nejstarší však také nechce jíti a vysmívá se mu, jako prostřední. Tehdy obrátí se na otce: »Jděte, tatínku, vy, neboť vidím, že mě mají za blázna!« Vyšel otec na dvůr, a spatří strašnou spoustu dobytka: koně, voly, ovce, vůbec všechna domácí zvířata. Vráť se do světnice a povídá jim: »Nu, oba jste se vysmívali Ivaskovi, ale není tu nic směšného; na dvoře je tolik dobytka, že nelze přehlédnouti vše okem.«

Vyšli také bratři a spatří spousty dobytka. Ivasko praví: »Třeba teď každé stádo zahnat na své místo.« Učinili tak. Mezitím přicházejí sousedé a přemlouvají Ivaska, aby se oženil. Ivas nechce. Ale příbuzní a sousedé naléhali tak dlouho, až svolil. V den svatby starosta loučí se jeho jménem s otcem a matkou. Ivas stojí uprostřed světnice a čeká, až starosta domluví; potom políbí otce a matku a chystá se k odchodu. Náhle objeví se pod oknem člověk v zeleném kabátě. Když ho Ivas spatřil, vyběhl z domu, a utíká, seč je. A člověk v zeleném kabátě za ním. Již již ho lapí. Ohlíží se, jako zajíc, když ho chrt pronásleduje. Stále se ohlíží, brzo-li ho dožene. Člověk v zeleném kabátě je již blízko a Ivas nemůže běžeti, tak je znaven. Myslí si: Bože, kéž by se tato černá země rozestoupila! Sotva pomyslil, rozevřela se země a Ivas zmizel. Přišel

do jiného světa a přemítá, co si počne. Rozhodl, že vyhledá nějakou ves nebo chaloupku, kde by přenocoval, neboť neodvážil se spat pod širým nebem. Vzchopí se a jde. Jde stále bez oddechu. Náhle spatří kdesi v dáli světlo. Bylo již temno, proto pospíchal, aby tam došel, než usnou. Přišel tam, nahlédne do okna a spatří šedivého starce, sedícího za stolem a čtoucího knížku. I pobíhal před oknem, dokud si ho stařec nepovšiml. I praví mu stařec: »Jsi-li křesťanská duše, obejdi na kolenou třikráte chaloupku a dvěře se ti otevrou.«

Ivas uposlechl, dvěře se otevřely a vstoupil do světnice: »Dobrý večer, otče!«

»Dobrý večer, můj synu. Co tě sem zahnal, když sem ani sluníčko nezasvítí, ani ptáček nedoletí, ani větřík nezaduje. Jak jsi přišel?«

»Tak a tak, otče, neštěstí mě sem zahnal. Neporadil byste mi, jak bych se dostal na druhý svět?«

»Ach, synu, to je velmi daleko. Uvidíme, ale dříve povečeříme, neboť vím, že jsi hladov, když jsi přišel tak zdaleka, z druhého světa.«

»Opravdu jsem hladov, otče. Kdybyste mi něčeho poskytl, rád bych pojedl.«

»I ano, ještě jsem také nevečeřel.«

Přinesl stařec dobrou večeři. Nevíme, co bylo k večeři, ale slyšeli jsme od starých lidí, že ve-

čeře byla dobrá. Když povečeřeli, vzal stařec knížku a jal se čísti od začátku do konce. Byla již půlnoc.

»Ale nevím, synu, jak odtud vyjdeš na druhý svět. Přečetl jsem celou knížku, ale ničeho jsem nevyčetl. Ale nepovídejme dlouho, neboť záhy bude den. Třeba si odpočinouti. A ráno, jakmile vstaneme, než připravíme snídani, pohovoříme si.«

Šli spat. Ráno vstali. Stařec ihned jal se připravovati snídani a Ivas chtěl jíti dále. Ale stařec povídá:

»Počkej, synu. Posnídáme a půjdeš. A ještě si pohovoříme.«

Když posnídali, praví stařec:

»Víš, synu? Půjdeš k mému bratru. Dvě stě let je již božím služebníkem, já však pouze sto. Půjdeš k němu a poradíš se s ním, snad on více ví, neboť je starší. Dám ti šátek. Když usedneš nebo ulehneš, dej si jej pod pravý bok, poskytne ti pomoci.«

Ivas přijal šátek od starce, pěkně se rozloučil, políbil mu ruku. Otec požehnal mu na cestu a Ivas kráčel dále.

Jde, jde celý den, nevidí ničeho, ani vesnice ani chaloupky, zkrátka nic. Šeřilo se, když spatřil světlo. Spěchá tam. Spěchal sice celý den, jakmile však spatřil světlo, pospíchal rychleji.

Přišel k chaloupce, nahlédl do okna, vidí, že za stolem sedí starý, šedivý služebník boží a čte knížku. Ivas chodí kolem chaloupky, nahlíží do okna, až ho spatří stařec a povídá:

»Jsi-li křesťanská duše, obejdi na kolenou třikráte chaloupku a dvěře se ti otevrou.«

Ivas uposlechl a dvěře se otevřely. Vstoupil do světnice: »Dobrý večer, otče!«

»Dobrý večer, můj synu.«

Ivas přistoupil a políbil starci ruku. Stařec se ptá: »Co tě sem zahnalo, když sem ani sluníčko nezasvítí, ani ptáček nedoletí, ani větřík neza-duje. Dvě stě let jsem již v těchto místech a do-sud jsem nikoho nespatrił.«

»Tak a tak, otče, neštěstí mě sem zahnalo. Přišel jsem k vám, poprosit o radu, jak bych od-tud vyšel na druhý svět.«

»Ach, synu, to je velmi daleko. Uvidíme, ale dříve povečeříme, neboť vím, že jsi hladov, když od rána jsi ničeho nejedl.«

»Opravdu jsem hladov, otče. Kdybyste mi ně-čeho poskytl, s chutí bych pojedl.«

Ihned přinesl stařec večeři, ale nemůžeme říci, co tam bylo, pouze jsme četli a slyšeli od starých lidí, že večeře byla dobrá a že oba pěkně poje-í. Když povečeřeli, vzal stařec knížku; otevřel, listuje, čte, od konce do konce prohlíží.

»Není tu nic, synu, ale mám ještě jednu knížku,

podíváme se, snad v ní něco bude. Vzal stařec jinou knížku, listuje ji, čte, nemůže však nic nalézt. »Není tu nic, synu, nemohu ti pomoci. Přál bych si pomoci tobě, ale nemohu. Ale nyní třeba jít spat, není kdy hovořit, neboť záhy bude den. Ráno pohovoříme, než připravíme snídani.«

Když ráno vstali, stařec připravoval snídani. Ivas chtěl odejít. Povídá mu stařec: »Počkej, synu, dříve posnídáme a ještě ti něco povím.«

Po snídani praví stařec: »Víš, synu? Půjdeš teď k mému bratru, již tři sta let je tu služebníkem božím. Neví-li on, jakým způsobem vyšel bys na druhý svět, nikdo ti již neporadí. Neměl jsem podobného případu, ačkoli jsem zde dvě stě let. Bratr je o sto let starší, snad se mu něco podobného přihodilo.«

Vzchopil se Ivasko a šel dále. Stařec si vzpomněl, že nedal mu šátek, vyšel za ním na prah a zvolal: »Pojď sem, synu, zapomněl jsem ti cosi dát.«

Ivasko se vrátil, stařec mu dal šátek: »Tu máš, synu; když lehneš si nebo sedneš, abys sis odpočinul, dej si jej k levému boku, poskytne ti pomoci.«

Ivas políbil starci ruku a dal se na cestu. Jde, jde celý den, ničeho nevidí. Když se sešeřilo, spatřil kdesi daleko před sebou světlo a zamířil oním směrem. Přišel tam, nahlédl oknem do

světnice a vidí: za stolem sedí starý, šedivý služebník boží a čte knížku. Ivas chodí kolem chaloupky, nahlíží do okna, až ho spatří stařec a praví: »Jsi-li křesťanská duše, obejdí na kolenou třikráte chaloupku a dvěře se ti otevrou.«

Ivas uposlechl a dvěře se mu otevřely. Vstoupil do světnice: »Dobrý večer, otče!«

»Dobrý večer, můj synu!«

Ivas přistoupil a políbil starci ruku. Stařec se ptá: »Co tě sem zahnal, když sem ani sluníčko nezasvítí, ani ptáček nedoletí, ani větřík neza-
duje?«

»Tak a tak, neštěstí mě sem zahnal. Přišel jsem vás poprosit o radu, jak bych odtud vyšel na druhý svět.«

»Ach, synu, to je velmi daleko. Ale než se uradíme, povečeříme.«

Přinesl stařec večeří, usedli a večeří. Večeře byla dobrá; co to vskutku bylo, nemůžeme říci, ale byla dobrá, neboť povídali nám to staří lidé. Když povečeřeli, vzal stařec knížku. Jal se listovat od začátku do konce, celou přečetl. »Ničeho jsem nenalezl v této knížce. Ale mám ještě jednu, podíváme se, snad v ní něco nalezneme, když v této není nic.«

Vzal stařec druhou knížku, prohlédl ji celou, celou přečetl: »Ani v této, synu, nic není. Stěží ti pomohu. Ale mám ještě jednu knížku, snad v

té něco nalezneme, když z těchto dvou nemáme užitku.«

Přečetl stařec třetí knížku do poslední řádky: »Není tu nic, synu. Nemohu ti pomoci. Ale jděme teď spat, již dávno minula půlnoc. Vyspíme se a ráno si ještě pohovoříme, než připravíme snídani.«

Dlouho však nespali, neboť záhy začalo svítat. Vstali a ihned jal se stařec připravovati snídani. Vzchopil se Ivasko, chce dále jíti, neboť toužil co nejdříve vyjítí odtud na druhý svět. Stařec praví: »Počkej, synu, dříve posnídáme!«

Když posnídali, povídá stařec: »Víš, synu? Nemohu ti pomoci. Rád bych ti pomohl, ale nemohu. Ale dám ti šátek, aspoň ti poněkud přispěji. Když sedneš nebo lehneš, abys sobě odpočinul, polož si jej pod hlavu.«

Přijal Ivas šátek, políbil starci ruku, pěkně se s ním rozloučil a dal se na cestu. Jde asi půl dne, přijde k veliké vodě, ale koráb právě odplul na protější břeh. Co si počítí? Vodu nepřebrodí. Ulehl tedy, aby si odpočinul. Položil šátek, který mu daroval první stařec k pravému boku, druhý k levému boku a třetí pod hlavu. Za nedlouho usnul.

Probudil se a spatří u sebe tři obrovská zvířata, jichž nikdy neviděl. Neodvažuje se ani pohnouti, neboť myslí, pohne-li se, ihned se naň

vrhnou a zadávají. Leží tak asi čtvrt hodiny a uvažuje: Což, jednou musím vstáti, přece nebudu tu věčně ležeti.

Vstal tedy. Dívá se a vidí, že každé zvíře má cosi napsáno na čele. Přečte nápis u prvního Lamželezo, u druhého Bystrozraký a u třetího Dalekocit. Kamkoli jde, zvířata za ním. A bázeň zmizela.

Napadlo mu, že jsou to zvířata z oněch šátků, které mu darovali starci. Zvířata mu oznámila, že mu budou pomáhati. Kamkoli jde, šelmy za ním. Připlula loď, přivezla lidi, ale není, koho by odvezla, kromě Ivaska se zvířaty. Chce vstoupiti na loď, ale lodníci odeprou; samotného převevou, ale zvířata se bojí. Povídá jim, aby se nebáli, že zvířata nikoho se nedotknou. Vzali ho se zvířaty na loďku a převezli na protější břeh. Ptá se, kolik je dlužen, ale veslaři nic nechtěli; báli se, přijmou-li peníze, že rozkáže šelmám, aby je zadávily. Jde dále a zvířata s ním. Přišli večer do jisté vsi a Ivas prosí za nocleh v chaloupce na konci vesnice. Poskytli mu noclehu i večeře. Po večeři šli spát a když ráno vstali, řekl mu hospodář, že může u nich pobýti ještě dva, tři dni. Ivas zůstal. Ale rozhodl, že nebude doma bezúčelně trčeti. Byl tam dva dni, tři dni, radí mu hospodář, aby u nich zůstal a oženil se s jejich dcerou. A Ivas svolí. Myslí si: Na druhý

svět nevyjdu, tak je to lhostejno. Zůstal tam, ale svatbu odložil. A dívku navštěvuje onen muž v zeleném kabátě. Byl to její milý. Chodí Ivas na lov se svými zvířaty, ale jednou praví mu jeho snoubenka, aby nevodil sebou zvířata do lesa. Ivas odepře. Večer opět přemlouvá muž v zeleném kabátě dívku, aby Ivas nevodil za sebou zvířata. Přišel Ivas domů, šel spát a ráno zase na lov; jiné práce není. Dívka opět ho přemlouvá, aby šel do lesa sám. Rozhněval se a nechal zvířata doma. Jakmile však vyšel, zvířata vylámala dvěře a pospíchala za ním. Vrátil se večer domů, a muž v zeleném kabátě namluvil dívce, aby poradila Ivaskovi zavřítí zvířata do chléva a potom přijde on, v zeleném kabátě, a nanosí kamení na jeden sáh kolem chléva a na dvěře dva sáhy. Dívka opět přemlouvá ráno Ivaska: »Poslyš, nevod' do lesa všech zvířat, ať se nestydím za tebe před lidmi, že chodíš jako nějaký loupežník.« Rozhněval se a řekl jí, ať je zavře doma. Dívka odvětila, že netřeba je zavíratí doma, ale do chléva. Zavedl je do chléva a šel na lov sám. Přišel čert, nanosil kolem chléva na sáh kamení a kolem dvířek na dva sáhy a myslí si: »Nu, teď se s ním vyrovnám. Zvířata odtud nevyjdou, důkladně jsem je uvěznil a Ivaska lapím v lese a učiním mu konec!« Spěchal čert do lesa. Když blížil se k Ivaskovi, Bystrozraký povídá

svým bratřím: »Pojďme, neboť je již nedaleko.« A vrhl se ke dveřím, avšak marně. Dalekocit povídá: »Pojďme, neboť již vzdychá náš pán.« Vrhle se na dvěře, ale marně. Bystrozraký povídá: »Pojďme, neboť již ho uchopí, již je u něho.« Tehdy vrhl se na dvěře Lamželezo. Vyrázil dvěře a rozhodil kamení tak, jako by vůbec nebylo žádné překážky. Běží všichni tři. Ivas vyšplhal se na dub a muž v zeleném kabátě chtěl ho stáhnouti za nohu a již se vypínal... Tu přiběhla zvířata, uchopila muže v zeleném kabátě a tak ho roztrhala, že ani kůstka z něho nezbyla. Ba i každou krůpěj krve vypálila ohněm, aby již nikdo jeho zlem netrpěl.

Slezl Ivas s dubu, šel domů, pozabíjel všecky, že ho chtěli oklamati a usmrtiti, vzal své věci a dal se opět na cestu. Usmyslil si, vrátiti se zpět ke starcům. Když ho převezlí na onen břeh, ulehl, aby si odpočinul. Úsnul. Probudil se a na místě zvířat objevily se opět šátky. Vzal šátky a jde. Přijde k nejstaršímu: »Dobrý večer, otče!« »Dobrý večer, můj synu. Již se vracíš?« »Ano, otče. Již jsem zabil toho v zeleném kabátě, tak jdu zpět.« »Když jsi ho zabil, vykoupil jsi mne. Vykopej nyní hrob a pochovej mne.«

Ivas vykopal hrob, otec poklekl nad hrobem, pomodlil se a řekl Ivaskovi, aby uhodil ho motykou po hlavě, padne do hrobu a pak ať nahází

naň hlínu. Ivas se zdráhá. »Jak vás mohu zabítí, když jste mi tolik pomohl, že se teď nemusím bátí toho prokletého čerta?«

»Když mě nechceš zabítí, poklekni tedy nad hrobem a já tebe zabiji. Jeden z nás musí zemřítí.«

Ivasko si pomyslí: »Raději jeho zabiji, než bych obětoval sebe.« Vzal motyku a uhodil starce po hlavě. Stařec klesl do hrobu, Ivas zakopal ho a šel dále. Přijde k druhému starci a přihodilo se totéž, co u prvního. Pěkně ho pochoval a šel dále. Přišel k třetímu starci, vypráví, jak a co bylo a stařec přikáže, aby ho pohřbil. Učinil totéž, co jeho bratřím a šel dále. Jde, jde celý den a když se sešeřilo, spatřil nedaleko před sebou mlýn. Zašel tam a prosí za nocleh. Neodepřeli mu. Vstoupil do světnice, dali mu večeři a ptají se, jak sem zašel. Vyprávěl, jak se zde ocitl, a co ho sem zahnalo. Ptá se, neví-li kdo z nich, jak by vyšel na druhý svět. Mlynář povídá: »Vím. Žije tu jistý pták, jenž nikdy nevyvede mláďat. Vždy, když má mladé, spadne ohnivý dešť a spálí je. Kdybys je zachránil před ohnivým deštěm, vynesl by tě pták na druhý svět, neboť nikdo jiný toho nedokáže.«

Ptá se Ivasko: »A jak je mohu zachrániti před ohnivým deštěm?«

Mlynář praví: »Je tu dvacet buvolů; zabij jich

několik, dej sušiti kůže a já již vím, kdy padá ohnivý dešť a povím ti. Rozestřeš kůže nad hnízdem, aby oheň nestihl mláďat.«

Ivas zabil několik būvolů a vysušil kůže. Když mlynář ho uvědomil, že spadne ohnivý dešť, rozestřel kůže nad hnízdem. Spadl ohnivý dešť, ale mláďat nespálil. Přiletěla domů jejich máti, když bylo po dešti a velmi se radovala, že mláďata nejsou zahubena. Ptá se mláďat, kdo je zachránil? Mláďata odpovídají, že nikdo. Matka praví: »Jak nikdo? Povězte, kdo vás zachránil, nepovíte-li, sním vás.«

»Šel na východ.«

Matka letěla vyhledati zachránce. Brázdí na sáh zemi, na sáh vzduch, avšak nikoho nevidí. Vrátila se a povídá jim: »Povězte kde je, sice vás ihned sním.«

»Šel na západ.«

Odletěla, brázdíc na dva sáhy vzduch a na dva sáhy zemi, avšak nikoho nenalezla. Přilétne zpět rozzlobená: »Nepovíte-li mi teď, kde je, ihned vás sním.«

»Šel na jih.«

Odletěla brázdíc na tři sáhy vzduch a na tři sáhy zemi, avšak nikoho nenalezla. Přilétne zpět: »Ihned vás sním, nepovíte-li, kde je.«

»Šel na sever.«

Brázdí na čtyři sáhy vzduch a na čtyři sáhy zemi. Nenalezla však zachránce. Přilétne zpět a spílá jim, že ji tak klamou. »Teď vás všechny sním, nepovíte-li, kde je.«

»Tu je pod námi.«

»Podejte ho sem, ať ho vidím.«

Mláďata ho vydala a stará ihned ho pohltila. Mláďata jala se naříkat; stará se ptá: »Což je vám ho líto?« A mláďata praví: »Zajisté, neboť nikdy jste děti nevychovala, vždy spálil je ohnivý dešť, a teď nás on zachránil a vy jste ho snědla. Je nám ho tolik líto.«

Stará ihned ho vyplivla a Ivas stal se ještě krásnějším, než dříve. Ptá se, jaké si přeje odměny, že zachránil její děti před ohnivým deštěm. »Přál bych si, kdyby to bylo možné, abyste mě vynesla na druhý svět.« — »Och, člověče, to je velmi daleko. Ale pokusíme se. Kde jsou buvoli, jež jsi zabil?« — »Nedaleko mlýna.« — »Jdi, přines je sem, šest buvolů a připrav šest sudů vody. Šest buvolů položíš mi na jedno křídlo, pravé, a šest sudů vody na druhé křídlo, levé. Sám usedneš doprostřed.«

Ivas přivlékl buvoly a připravil šest sudů vody. Když bylo všecko připraveno, povídá stará: »Ohlédnu-li se v pravo, vhodíš mi jednoho buvola do zobáku a ohlédnu-li se v levo, vleješ mi

do zobáku sud vody.« Naložil všechno na ni, jak přikázala. Dala mu drahý kámen, aby ho vzduch nezadusil. Usedl na ni, vznesla se a letí! Ohlédne se v pravo, vhodí jí do zobáku buvola. Ohlédne se v levo, vleje jí do zobáku sud vody. Blíží se již k cíli a není ani masa, ani vody. Co si Ivas nevymyslí? Odřízl kousek stehna. Když se ohlédla, vhodil jí jej do zobáku. I vyletěla s ním na druhý svět. Slétla k zemi, Ivas s ní seskočil a ona se ptá: »Kde jsi vzal ono maso, které jsi hodil naposled?« Ivas odpoví, že zbyl mu ještě kousek.

»Eh, nikoli, nic ti nezbylo, neboť maso nebylo buvolí; byloť velmi sladké.«

Ivas tehdy odpověděl: »Uřízl jsem kousek svého stehna.«

»Och, škoda, že jsem nevěděla, že lidské maso je tak dobré, byla bych tě nevyplila. Potom mu přikázala, aby svlékl kalhoty. Učinil tak a stará vyplila maso, které Ivas odřízl ze svého stehna. Maso přirostlo tak, že by nikdo nepoznal, bylo-li odříznuto. Rozloučili se. Ivas poděkoval, že vynesla ho na tento svět a stará mu děkovala, že zachránil její děti. Tak se rozešli.

Přišel Ivas domů, otec a matka dávno již zemřeli a bratři tak zničili hospodářství, že byli chudí jako dříve. Marně lopotil se Ivas, chodil,

sloužil, zašel i do druhého světa. Snoubenka
provádala se za jiného. Zůstal tedy svobodný.
A tak žili jako chudáci a snad dosud žijí, jestliže
neumřeli.

BRATR U BRATRA NA ONOM SVĚTĚ.

Před dávnými a dávnými časy žili na naší zemi dva rodní bratři — Ostap a Ivan. Žili na otcovském statečku a velmi si vážili a milovali druh druhu — žili jako jediná bytost. Ale těžká panská práce a nenasytní panští dozorcí nedovolili, aby žili lidsky: den co den — práce, den co den — týrání. Nesnesl tohoto těžkého života starší bratr Ostap — a umřel chudinka. Pohřben byl jak se sluší, dle zákona. Mladší Ivan stal se majitelem malého hospodářství. Těžké mu bylo osamění; teskní často a vzpomíná na Ostapa — ale co si počítí — taková jest vůle boží. Žije tedy Ivan sám a slzy prolévá, ubožák, svět je mu ne-

milý, smutek srdce svírá z lopotného života — není, kdo by pověděl laskavého slova.

Jednou sedí za stolem, skloniv hlavu na ruce, teskní a přemýšlí: co dělat a čím si život zlepšiti? »Eh, myslí si, ožením se; aspoň jedna duše bude blízká.« Poslal tedy družby k jakési chudé, ale hodné osiřelé dívce. Sirota svolila vdáti se za Ivana. Všecko bylo již připraveno k svatbě.

V sobotu večer, zatím co nevěsta obcházela s družkami příbuzné a zvala na svatbu, Ivanovi napadlo, aby navštívil hrob bratra Ostapa a pozval ho na svatbu. Šel na hřbitov a vzal s sebou žalud, aby jej zasadil u bratrova rovu na památku svého sňatku. Přišel na hřbitov, sňal čapku, pokřížoval se a kráčel přímo k hrobu, kde byl pochován Ostap; také zde se pokřížoval a zasadil žalud k nohám; potom přistoupil k hlavě a tiše pravil zalévaje se slzami:

»Bratře můj jediný, zvu tě na svatbu — špatně se žilo mně samotnému, byl jsem jako tulák bez domova.«

Sotva promluvil, hrob se otevřel a Ivan spatřil v něm svého bratra Ostapa.

»Pojď sem, bratře!« pravil mu Ostap. »Pohovoříme si trochu.«

Vstoupil Ivan do Ostapova hrobu a země se ihned za ním zavřela. Ohlédl se Ivan kolem sebe a bylo mu jasno, že Ostap neleží v rakvi, nýbrž

bydlí tu jako mnich v cele. Rozžehl Ostap voskovou svíčku, zasedli oba bratři za stůl a vyptávali se vzájemně, jak kdo žije. Ivan vyprávěl Ostapovi, jak mučivý je jeho a lidský život na tomto světě. Dlouho naslouchal Ostap vyprávění bratrovu a stále jen hlavou pokyvoval a když Ivan skončil, povídá mu bratr:

»Mizerný, nespravedlivý je život na bílém světě, nesluší se tak žít, podle zákona božího — poslechni však, jak my tu žijeme, a jak také vám třeba žít.«

Vyňal Ostap z poličky jakousi velmi tlustou knihu a jal se číst. Och, bože! Jak krásně tam bylo psáno: Bližní bližního miluje, bližní bližnímu pomáhá, není bohatých ani chudých, ani silných ani slabých tu není — všichni jsou si rovni, všichni bratřími se nazývají... A ještě mnoho podobného četl. Čte Ostap knihu a Ivan je tak nadšen, že ani nepomýšlí na odchod a jen naslouchá. Dohořela svíčka, Ostap rozžehl druhou a opět jal se číst. Dohořela druhá svíčka a Ostap ptá se Ivana:

»Není-li ti již vrátiti se k rodině, neboť dlouhá doba uplynula?«

»Nikoli, bratře, poslechnu ještě maličko tvé knihy, ať se mi zdá, že také já žiji mezi dobrými lidmi, na vašem světě.«

Dohořela třetí svíčka a Ostap stále čte. Povstal Ivan, poklonil se Ostapovi a praví:

»Naslouchal bych neustále, bratře, tvému čtení. Ale třeba mi vrátiti se k rodině, neboť čekají tam na mne.«

Rozloučil se Ivan s Ostapem, země se rozevřela a Ivan vyšel na zem. Nežli se ohlédl, na místě dveří, jimiž vyšel, rozkládal se hrob. Rozhlédl se Ivan a spatřil u nohou bratrova rovu ležeti široký, poněkud již trouchnivý dub. Zážrak! pomyslí si Ivan. Šel jsem k hrobu, dubu nebylo, kdo jej sem přivezl? Popatřil lépe, vidí, že peň dubu trčí kořeny u Ostapova rovu. Podivil se Ivan, podivil a ubíral se do vsi. Jda domů, rozhlížel se vůkol a zase se divil: jaké to překvapení, jako by bývalá vesnice zmizela — nic a nikoho nepoznává.

Došel Ivan svého statečku, podíval se — zase cosi nového: na místě, kde bylo jeho hospodářství, stojí jiný domek, jiné stáje a jiní lidé žijí. Vyšli z domu jacísi neznámí lidé a ptají se Ivana, čeho žádá.

»Jak — čeho žádá? Vždyť je to moje hospodářství, můj otcovský domek! Což jste zapomněli, že jsem včera večer šel navštívit bratra v hrobě a pozvat ho na svatbu? Což jste zapomněli na mne, na Ivana?«

Patří lidé na Ivana a diví se jeho řeči:

»Člověče dobrý, co ti to napadlo? Přihodilo se kdysi, vyprávějí tak staří, že šel bratr bratra v hrobě na svatbu pozvat, ale tomu je již asi tři sta let. Vzpamatuj se, člověče dobrý — vždyť se ti celá ves vysměje, budeš-li takto tlachat,« praví lidé Ivanovi.

Ivan dokazoval lidem, že zdědil stateček po dědovi, po pradědovi, a že teprve včera šel pozvat bratra na svatbu, ale lidé se mu smějí jako šílenému.

Nemá Ivan domova, nikdo ho nepřijme, vrátil se tedy na hřbitov za bratrem.

»Pusť mne, bratře, k sobě, neboť není již mi na tomto světě místa — nikdo mě nepřijme!« A zase rozevřela se země nad rakví Ostapovou, vstoupil Ivan do hrobu, země se zavřela a od té doby nikdo již nespatrił Ivana na bílém světě.

Kolik svíček prý shořelo, zatím co Ostap četl onu knihu, tolik set let minulo od té chvíle, kdy Ivan navštívil bratra. A dub, který ležel ztrouchnivělý u hrobu Ostapova — vzklíčil ze žaludu, zasazeného Ivanem v předvečer svatby.

JAK CAREVIČ LÉTAL K PRINCEZNĚ.

Žil kdysi carevič i zašel si do krčmy na sklenku vína. Spatří uvnitř dva řemeslníky v prudké hádce. Ptá se, proč se sváří. Jeden z nich praví: »On je horší řemeslník nežli já a poručil si čtvrtku kořalky, porci papriky a litr vína; a já jsem zlatník a spokojil jsem se pouze půl čtvrtkou kořalky, polovicí papriky a půllitrem vína.«

Carevič praví: »Já vás smírím. Pojdte ke mně, mám rozmanité věci, jsemť carevič. Čeho je vám třeba, nástrojů či jiného, všeho se vám u mne dostane; budete pracovat a pak uvidím, kdo z vás je lepší řemeslník.«

Šli oba k carovi, ihned každému dali zvláštní pokoj. Ptají se prvního, čeho mu třeba; povídá,

že zlata. Dají. Jdou k druhému, jenž žádá jen starého železa. Shodli se, že za měsíc budou hotovi.

Minul měsíc, ptá se car, zda skončili práci. Přisvědčili.

Kázal car svolati ministry, hrabata a pány, aby všechno prohlédli. Druhého dne sešli se všichni v poledne; po obědě budou prohlížeti. Zlatník přinesl svůj výrobek. Byla to zlatá skříňka. Podá ji carovi, car prohlédne a podá pánům. Každý chválí a říká, že druhý by toho nedokázal. Zlatník otevře skříňku a vyjme z ní zlatou rybu. Opět ji každý prohlíží. Velmi krásná, pochvalují. Sotva zlatník otevře rybu, zazní hudba, tak krásná, že všichni jsou uchvácení. Zavolají druhého řemeslníka. Přinesl také skříňku. Prohlížejí, je také pěkná, ale přece se nevyrovná první. Otevře ji a vyjme z ní takové krásné hodiny, že milo je patřiti na ně. Společnost chválí dílo, ale soudí, že zlatníkova práce je lepší.

»Musí býti lepší,« povídá řemeslník, »vždyť je ze zlata.«

Otevře hodiny a zazní hudba. Sedmkrátě lepší hraje než ryba. Velmi se líbí. Otevře hodiny na jiném místě, vyskočí z nich dvě křídla. Připne je, otevře okno, poletuje po dvoře a opět se vrátí do komnaty. Všichni páni usoudí, že první práce byla krásná, poněvadž byla ze zlata, ale

tato je důmyslnější. Car zavolal oba řemeslníky a dal každému sto dukátův.

Uplynul měsíc. Car s carevnou odjeli daleko na návštěvu a carevič zůstal doma. Jednoho dne otevřel hodiny, připíal si křídla a řekl služebnictvu, že se podívá do světa. Vznesl se nad oblaka a letěl do jiného carství.

Zašel do hostince, najal si pokoj a večer odebral se do kavárny mezi pány, aby zvěděl, co je nového.

»U nás je mnoho nového. Náš car kázal vybudovati na konci města sloup vysoký dvě stě metrů. Nahoře dal vystavěti domek, v němž žije jeho dcera. Nikdo nemá k ní přístupu, pouze jistá stařena, která jí nosí jídlo. K oknu je připevněna kladka, na kladce lano, k lanu je přivázán koš. Když stařena přijde, princezna spustí koš, stařena vsedne do koše a princezna ji vytáhne.«

Jakmile to carevič slyšel, stěží se dočkal příštího večera. Připíal si křídla a přiletěl k oknu. Ťuká na okno. Princezna přistoupí k oknu a ptá se, kdo to je.

Carevič odpoví: »Já, otevři!«

Princezna otevřela a carevič dlel u ní do rána. Car rozhodl, že nikdy ji neprovdá, neboť nechtěl, aby poznala muže. Ale carevič létá k ní asi čtyři měsíce, až se dívka láskou změnila. Zpozorovala

to baba a ptá se princezny: »Kdo sem chodí?«

Dívka odpovídá: »Kdo by sem chodil, tak vysoko?«

Ale baba dobře si všimla změny dívky a oznámila to carovi. Ale car nevěří. »Když večer poneseš jí večeri, vezmi s sebou mouku a posypej okno!«

Přišel večer, šla baba ke sloupu, dívka spustila koš a vytáhla babu. Dala jí baba večeri, odestlala postel, dívka šla spát, baba jí přikryla, nasypala na okno mouku a sama spustila se dolů.

Ale carevič opět v noci přiletěl, klepá na okno, princezna otevřela. Vstoupil do pokoje a na okně otiskl stopy. Než přišla ráno baba, carevič odletěl. Ptá se stařena: »Kdo tu byl?«

»Nikdo tu nebyl.«

»A čí jsou to stopy?«

Dívka mlčí. Oznámila baba carovi, že našla na okně stopy. Car ještě nevěří. Kázal, aby večer posypala popelem podlahu. Baba tak učinila, uložila dívku ve spánku, přikryla a sama se spustila dolů.

Když se přiblížila desátá hodina, přiletěl carevič. Klepá na dveře a princezna otevřela. Opět stopy na podlaze. Dlel u ní do rána. Ráno dívka povídá: »Líbej mne, jak je libo, neboť kdo ví, budeš-li mě ještě kdy líbat!«

Carevič ovšem nečekal, aby mu bylo dvakráte

opakováno. Za chvíli odletěl. Přijde baba, vidí šlépěje a ptá se dívky. Princezna odvětlí, že tam nikdo nebyl. Oznámila to baba carovi. Car přišel sám prohlédnouti stopy, neboť nevěřil. Když spatřil šlépěje, kázal vykopati studnu, hlubokou tři sta metrů a vrhnouti do ní princeznu. Současně vydal nařízení, aby každý poddaný jeho říše ihned oznámil, nebydlí-li v jeho domě nějaký cizinec. Hostinský okamžitě se přihlásil, že bydlí u něho jakýsi cizinec. Ráno přišli četníci do hostince a klepali na dveře carevičova pokoje, aby otevřel. Carevič odpovídá, aby chvíli posečkali, než se oblékne. Připíal si křídla, otevřel okno, odemkl dveře, skočil na okno a odletěl. »Aha, to jsi, ptáčku, ty byl tam?« Avšak careviče nezatkli.

V sousedním městě zvěděl, co se přihodilo princezně. Ihned odebral se k provazníkovi a dal udělati lano dlouhé tři sta metrů. Když bylo lano hotovo šel ke studni, pořídil si kladku, přivázal k lanu kámen a spustil dolů. Dívka žila ještě ve studni; ještě neumřela. Když padl k ní kámen, slyšela úhoz, ale ničeho neviděla; neboť bylo na dně temno.

Nahmatala lano, sedla na kámen, zatahala za lano, na znamení, že sedí. Carevič jal se táhnouti. Když se znavil, ovinul lano kolem stromu, a když si odpočinul, dal se opět do práce. Ko-

nečně vytáhl princeznu nahoru. Princezna se velmi zaradovala, že ji zachránil před smrtí: »Umřela bych tam, kdyby nebylo tebe!« Carevič připíal si křídla, objal princeznu kolem pasu a odletěl s ní domů.

Téhož dne kázal jeho otec otevřítí okna v carevičově pokoji, aby se provětral. Asi o jedenácté hodině večerní přiletěl carevič s princeznou, vešel do svého pokoje, zavřel okna a šli spat. Ráno vstane služebnictvo, dívá se — okna zavřena. Rychle oznámí carovi: »Nejjasnější caři! Náš mladý princ spí s princeznou ve svém pokoji!«

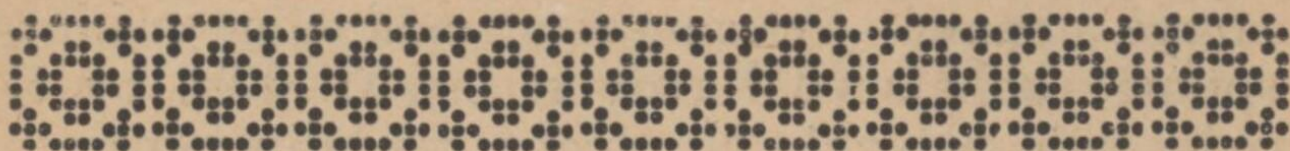
Car šel se podívatí a velmi se zaradoval. Rozkázal, aby je nebudili. Když se vyspali, vstali, a v zámku zavládla veliká radost. Car pozval na svatbu všechny okolní cary, hrabata a pány. Byl pozván také princeznin otec. Když se hosté sjeli, veselili se tři dny. Princeznina matka šla se podívatí do komnaty na nevěstu. Když ji spatřila, ulekla se, kde se tu její dcera vzala a vzkřikla: »Otec tě zabije!«

Vyšla z komnaty a pověděla carovi, že je tu jejich dcera. Car nevěřil: »Kde by se tu vzala, když jsem jí kázal vrhnouti do takové hluboké studně?« Ale přece byl zvědav. Vstoupí do komnaty a spatří svou dceru ve svatebním šatě. Otec se rozzlobil a vzkřikl: »Jak jsi sem přišla?«

Dívka se zastyděla a dala se do pláče. Přišel carevič, spatřil, že nevěsta pláče a pospíšil k svému otci. Pověděl mu všechno, jak získal nevěsty, jak ji zachránil před smrtí a stěžoval si, že její rodiče usilují nyní o její bezživotí.

Car se rozhněval, zavolal si nevěstiny rodiče a vyplísnil je, že usilovali o záhuby vlastního dítěte. Vytáhl meč a uťal jim hlavy. A pak se klidně veselili. Když bylo po svatbě, hosté se rozjeli a mladí manželé žili krásně a snad žijí dosud, jestliže nezemřeli.

PENÍZE — SMRT.

Jistý člověk našel v lese peníze. Vykopal plnou bednu peněz. Stojí nad pokladem a na celý les volá: »Pomoc, smrt!«

Les byl hluboký a sídlilo v něm dvanáct loupežníkův. Jakmile loupežníci zaslechli volání o pomoc, přiběhli. Přiběhli, podívali se, co se přihodilo. Ačkoli byli loupežníky, přece se divili. Nezabili onoho člověka a ptají se: »Kde je smrt, člověče?« — »V bedně jsou peníze,« povídá člověk, »v bedně je také smrt.« — »Kdo? Smrt? Nu, jdi, my se smrti nebojíme!« Člověk odešel a loupežníci uchopili bednu a odnesli do své skrýše. Loupežníci odešli a člověk tiše ubíral se svou cestou.

V bedně bylo mnoho peněz, loupežníci stojí

kolem bedny — všichni jsou omámeni. Taková spousta bohatství! Každý si myslí: »Kéž by to byly moje peníze!« Nu, třeba rozdělit peníze a poveseliti se. Šest loupežníků šlo do města nakoupiti lahůdek a ostatních šest připravuje oběd. Rozhodli, kdož šli do města, že nerozdělí peníze mezi všechny, nýbrž mezi sebou. Koupili lahůdky a nasypali do nich jedu. »Až přijdeme, dáme jim lahůdky; nic netuší a otráví se . . . Peníze si pak rozdělíme.« Tak se smluvili a zatím druzí, kdož oběd připravovali, nasypali do jídla jedu a očekávají návratu svých druhů. Tak otrávil se navzájem a všech dvanáct loupežníků zahynulo.

Tehdy přišel onen člověk a povídá mrtvým:

»Nevěřili jste, že v penězích je skryta smrt, proto všichni jste zahynuli, vidíte, že jsem pravdu mluvil.«

BEZRUKÁ SESTRA.

Žil kdysi muž a žena a měli dvě děti: hoch a dívku. Otec zemřel a záhy po jeho smrti odebrala se také máti na onen svět. Dítka osiřely. Bratr byl o málo starší sestry. Žili tedy spolu; a tak se měli rádi a tak druh druhu vyhověli, že nelze ani vylíčiti. Když bratr dospěl, pravil sestře:

»Sestro, je záhodno, abych se oženil. Tehdy i tobě bude lépe žíti na světě: v práci si ulevíš a veselejší budeš.«

»Tak se ožeň,« praví sestra, »a já u vás budu pracovati.«

Poslal bratr družby, aby mu vyhledali dívku; po svatbě žijí všichni tři pospolu. Bratr s nimi překrásně žije, obě má rád a pracuje s nimi jak se sluší, ale jeho žena neměla ráda sestru. Byť jí

všade vyhověla, byť jí dobro činila — přece ji nemilovala. Sestra pracuje, v noci nespí a švakrová říká, že je lenoch a povaleč a bratrovi na ní žaluje. Ale bratr tomu nevěří.

Jednoho dne bratr kamsi odejel a jeho žena usekala chrtům nohy. Přijede bratr a žena ihned k němu:

»Hle, jaká je tvá sestra laskavá a milá; sotva jsi odjel, usekala tvým chrtům nohy.«

»Nevadí,« praví bratr, »sestra je dražší nad chrty.«

A nic sestře neřekl.

Když po druhé odjel, jeho žena chopila šavli a nejkrásnějšímu koni nohy usekala. Vráť se bratr a žena ihned k němu:

»Hle, jaká je tvá sestra laskavá a milá; sotva jsi odjel, usekala tvému koni nohy.«

»Nevadí,« praví bratr, »sestra je dražší nad koně.«

A opět se sestře slůvkem nezmínil.

Tu odjede po třetí. A jeho ženě narodil se hošíček, avšak ani novorozeňátka neušetřila (tak nenáviděla sestru): odřízla mu hlavu a poslala pro muže. Vráť se muž a ona ihned žaluje:

»Nevěřil jsi mně, jaká je tvá sestra; když se mi narodil syn, ani nemluvněte neušetřila, hlavíčku mu uřízla. Přesvědč se teď na svém dítěti!«

Tehdy se bratr rozhněval na sestru. Sestra přísahá, že je nevinna, ale marně.

»Kdo tedy mého syna zahubil? Přece matka vlastní dítě nezbaví života!«

A vydal ji soudu. Soudcové se radili, jak ji potrestati. Jeden praví:

»Odsoudíme ji k doživotnímu žaláři!«

Druhý praví:

»Potrestáme ji na hrdle.«

A třetí praví:

»Navrhuji, aby jí byly uřaty ruce, jimiž zabíjela, a pak budiž propuštěna na svobodu. Tehdy již nikoho nezabije.«

Jak rozhodli, tak se stalo: nebohé dívce byly po loket uřaty ruce, které vložili do torby a torbu na šíji pověsili a dívku vyhnali.

Jde nešťastnice po širých stepích a hlubokými lesy... Sil ubývá, krev z ran stopy zalévá... Ach, běda! Dlouho chodila, až došla veliké zahrady. Jde zahradou a spatří jabloň se zlatými jablíčky. A jedno jablíčko nízko visí. Zachtělo se jí jísti, přistoupila k jabloni a snědla jablíčko. Jde dále a spatří studánku. Chtěla se vody napítí, nahnula se přes okraj, zapotácela se však a spadla do vody. Také torba s jejíma rukama padla do studánky. A pojednou jí ruce přirostly, neboť ve studánce byla živá voda. Vstala již s rukama, napila se vody a šla dále, děkujíc Bo-

hu. Jde a tu spatří careviče, vyšňořeného a jasného. Šel přímo k jabloni a vida, že nedostává se jednoho jablíčka, ptá se:

»Kdo mně ukradl zlaté jablíčko?«

Když to uslyšela, vystoupila ze křoví a praví:

»Já jsem utrhla jablíčko.«

Nu, carevič jal se jí vyptávati — odkud že a co je — a ona mu tehdy pověděla všecko, jak bylo. Vypravuje a carevič se na ni dívá, jaká je krásná a milá a jejím zjevem celá zahrada je ozářena.

»Oj, dívko,« praví carevič, »chceš býti mou ženou?«

Pohlédla na careviče, vidí, jak že je krásný a laskavý a svolila.

Carevič se s ní zasnoubil a pojal ji za ženu. Žijí již rok či snad déle, v lásce a míru. Příhodilo se, že carevič odjel do cizí země. Odjel a žena osaměla. I povila mu syna, krásou obdařeného a na jeho čele hvězdička svítí. Mladá matka velmi se zaradovala a ihned poslala posla s dopisem careviči, že se mu narodil syn, krásou obdařený a na jeho čele hvězdička svítí. A posel na cestě zajel na noc do domu bratra carevnína. Žena jeho ihned vyptávala se posla, proč a kam jde, a posel jí všecko pověděl. Ihned vytušila, kdo je ona carevna, avšak muži ani poslu nic neřekla. Když však usnuli, ukradla carevnin dopis a na

jeho místo položila svůj list, v němž psala: »Porodila jsem syna jako psa, s psí hlavou.« Posel ráno vstal a odjel s tímto dopisem k careviči. Jakmile carevič dopis přečetl, velmi se rozlobil a napsal: »Synovi hlavu utíti a matku vyhnati.« Podivili se všichni starší v království, avšak, co počítí? Vyhnali ubohou ženu, jenom nad dítětem se slitovali a dali je matce.

Nešťastná carevna opět šla do světa. A dlouho chodila, vydělávajíc si těžkou prací kousek chleba. Synáček již vyrostl a stal se z něho bystrý hoch.

Když se carevič vrátil domů a zvěděl, jakého měl syna, vlasy si rval, že vydal takový rozkaz. Zanevřel na svět, jenom na ženu myslí a odjel, aby ji vyhledal. Dlouho jezdil smuten — nikde nic; jednou však zajel do statku, kde žila jeho žena. A jeho syn hrál si s ostatními hochy, ihned přiběhl k němu a obdivuje careviče. Carevič vidí, že je to hezký hoch, zavolal ho k sobě a ptá se:

»Jak se jmenuje tvůj otec?«

»Můj otec,« praví hoch, »je králem.«

»Podívejme se,« praví král, »co si nevymyslí! A kde tvůj otec žije?«

»Nevím,« odpovídá hoch, »neboť otec vyhnal mou matku, když jsem byl maličký.«

»A jak se jmenuje tvá matka?«

Hoch pověděl a jal se vyprávěti o své matce a

všechno pověděl: jak jí byly ruce uřaty, jak ji carevič pojal za ženu, jak ji vyhnal z paláce... Tehdy carevič odhrnul mu s čela vlasy a vidí hvězdičku svítit.

»Přiveď mne ihned k matce!«

Jakmile ji spatřil, poznal v ní svou zapuzenou ženu. Zaradovali se tak, že nelze to ani vylicít. Okamžitě je vzal s sebou a odvezl domů. A tehdy se také onen posel přiznal, kde přenocoval. Kázal carevič zavolat bratra a jeho ženu. Když žena spatřila, jaké štěstí provází sestru, zlostí se usmrtila. A bratr zůstal u sestry-carevny. A tak žijí šťastně a spokojeně.

VELKÉ SLOSOVÁNÍ ODMĚN ODBĚRATELŮM „NOVÉHO SVĚTA“

V minulé knížce jsme našim milým čtenářům slíbili, že všechny krásné odměny, které chystáme pilným odběratelům, příště vyjmenujeme. Přemýšleli jsme, jak bychom vám způsobili nejvíce radosti a vybrali jsme odměny, které způsobí pravé překvapení, neboť nejeden z vás získá dárek tak pěkný, že dlouho mu bude milou památkou. Jsou mezi nimi **roztomilé věci pro chlapce i dívky**, vedle pěkných dárků k zábavě, cenné předměty pro školu nebo k domácímu učení, po nichž mnozí dlouho toužili a budou potěšeni nevýslovně.

Prvá cena:
Spořitelní knížka s 10 K vkladem
Všeob. dělnické záložny v Praze.

Bude to vínek, malý základ do života, který rodiče zvolna našemu dítěti rozmnoží, aby až doroste, byl mu přispěním při vstupu do života.

Ostatní odměny odběratelům „Nového Světa“:

Obratle!

2. Školní knihovnička.
3. „Čarovný svět“, kniha pohádek v nádherné vazbě.
4. Školní rýsovací.
5. Potřeby k vyřezávání v pěkné krabici.
6. J. Verne: „Země kožešin“. Díl I.-II. Váz.
7. Skříňka s barvami k malování.
8. Vázaný I. roč. „Nového Světa“.
9. Stavebnice.
10. Školní zápisník.
11. Omalovánky s barvami.
12. F. H. Burnettová: „Malá Miss“. Skvostně vázáno.
13. Rýsovací.
14. Vázaný II. ročník „Nového Světa“.
15. Hra v domino.
16. J. Verne: „Ocelové město“. Skv. váz.
17. Domácí počítadlo.
18. Skvostný perořízek.
19. Kniha „Machar mládeži“. Vázáno.
20. Kouzelná svítilna.
21. Kapesní zápisník.
22. Potřeby k vyšívání (pro dívku).
23. Hra v dámu.
24. Vázaný III. ročník „Nového Světa“.
25. Školní torba.
26. Perořízek.
27. Co si vypravovali v lesním domečku.
28. Lupa.
29. Moje abeceda.
30. Školní zápisník.
31. Rám k vyšívání (pro dívku).
32. Pouzdro s psacími potřebami.
33. Kalamajka.
34. Školní torba pro dívku.
35. Bož. Němcová: „Babička“. V pěkné vazbě.
36. Brusle.
37. Vázaný IV. ročník „Nového Světa“.
38. J. Verne: „Carův kurýr“. Skvostně váz.
39. Knížka Dělnické záložny s vkladem.
40. Školní torba.
41. Záborský: „Ssavci“. Přírodopisná obrázková knížka.
42. Kalendářik pro žáka.
43. Zábavné skládky.
44. Knížka o Alšovi.
45. Potřeby k šití (pro dívku).
46. Malý Brehm. Skvostně váz.
47. Hra v lotto.
48. Broučci pro malé i velké děti.
49. Brusle.
50. Kapesní nožik.

Uschovejte si pečlivě vyznačené kupony, abyste mohli býti radostně překvapeni.

Nezapomeňte, mladí přátelé, na svoji knihovničku, a získávejte jí nové odběratele mezi svými přáteli. Napište nám třeba jen na korespon. lístku plné jméno a správnou adresu a my již časopis pošleme na ukázkou.

**Ústřední dělnické knihkupectví,
nakladatelství a antikvariát (Ant.
Svěcený) v Praze II., Hybernská 7.**

Tiskem knihtiskárny Práva Lidu (J. Skalák a spol.) v Praze.